С Т А Н О В И Щ Е

от проф. дюн Георги Иванов Митов, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Юридически факултет, катедра „Наказателноправни науки“

за дисертационния труд на Александра Красимова Нанова, задочен докторант в секция „Наказателноправни науки“ в Института за държавата и правото при Българската академия на науките

на тема „Задължителната защита в българския наказателен процес“

за присъждане на научната степен „Доктор“

в област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление: 3.6. Право
научна специалност: Наказателен процес

Уважаеми членове на научното жури,

Със заповед № РД-09-86 от 06.11.2023 г. на Директора на Института за държавата и правото при Българската академия на науките съм назначен за член на научното жури. На първото му заседание ми е възложено да изготвя становище за труда.

I. ПРЕДСТАВЯНЕ НА КАНДИДАТА И ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТУРАТА

Александра Нанова завършва през 2018 г. Юридическия факултет на Русенския университет „Ангел Кънчев“ и получава образователно-квалификационна степен „магистър“ по право.

От 03.07.2023 г. е назначена на длъжност младши съдия в Окръжен съд – Монтана. Преди това е била съдебен помощник в Софийски районен съд и Софийски градски съд и юрисконсулт в Министерство на околната среда и водите.

Със заповед № РД-09-149 от 23.12.2019 г. на Директора на Института за държавата и правото при Българската академия на науките е зачислена за докторант, задочна форма на обучение. Дисертационният труд е обсъден и насочен за публична защита в секция „Наказателноправни науки“ на 12 октомври 2023 г. Със Заповед № РД-09-76 от 02.11.2023 г. на Директора на Директора на Института за държавата и правото при Българската академия на науките е отчислен с право на защита.

От приложените материали може да се направи извод, че са спазени всички изисквания относно хода на процедурата и оформянето на дисертационния труд и няма допуснати нарушения.

Авторефератът е написан съгласно изискванията и коректно представя работата на дисертанта.

Александра Нанова има 3 публикации по темата на дисертацията, съгласно приложената справка.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД, НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

1. Избраната тема на изследването е изключително актуална поради голямото теоретично и практическо значение на задължителната защита в наказателното производство и липсата на цялостно теоретично изследване в тази насока. Досега научни разработки разглеждат този въпрос като част от защитата на обвиняемия, осъществявана от защитник. Това е самостоятелен принос и ще допринесе за попълване на тази празнота в правната ни литература. Направените изводи ще подпомогнат и за разрешаването на някои сложни практически проблеми, свързани със спорове и неясноти в правоприлагането. Това придава на изследването и практическа значимост.

2. Представеният труд е с обем от 191 страници. Библиографската справка съдържа 55 публикации на кирилица и на латиница. Бележките под линия са 397.

Дисертацията е структурирана в увод, три глави и заключение. Изложението е класическо – към всяка глава са обособени точки, а някои от тях разделени в подточки.

3. В съдържателно отношение трудът е правилно и логично подреден, като отделните части са съразмерни и разгледаните въпроси са последователно изложени.

а) В увода авторът аргументира актуалността на темата и степента на разработеност в българската наказателнопроцесуална теория.

Посочен е предметът, обектът, целта, задачите и методите на научното изследване.

б) Първа глава, озаглавена Общи положения на задължителната защита, е насочена към теоретичното изясняване на същността и значението на задължителната защита в наказателния процес.

Дисертантът предлага теоретично определение за задължителната защита (с. 13), което може да бъде посочено като приносен момент в изследването.

В тази част, на базата на посочени критерии, са разгледани видовете задължителна защита в наказателното производство.

Като принос може да се посочат изследването на вида и същността на защитата при участие на резервен защитник и на служебния защитник в хипотезата на чл. 94, ал. 1, т. 9 НПК. С практическо и теоретично значение е анализът на най-често допусканите в практиката съществени процесуални нарушения на хипотезите на задължителната защита на обвиняемия.

в) Втората глава е посветена на хипотезите на абсолютно задължителната защита на обвиняемия.

В тази част са разгледани подробно отделните случаи на абсолютно задължителното участие на защитник в наказателния процес. Детайлно и пунктуално, илюстрирано с примери и на основата на анализа на съдебната практика и теорията, дисертантът изследва всяко едно от тях, като е търсен комплексен подход при разглеждането им чрез изясняване на точното съдържание на отделните понятия, като по този начин е направен сполучлив опит за отговор на някои спорни в теорията и практиката въпроси. Познавателно значение в тази част има историческата ретроспекция на законодателните разрешения по Закона за углавното съдопроизводство от 1897 г., НПК от 1952 г. и НПК от 1974 г., както и сравнителноправния анализ на законодателните разрешения на задължителната защита в чуждите законодателства (Полша, Норвегия, Руската федерация, Китай и други държави).

Интересен ракурс е изясняването на участието на резервния защитник с оглед на неговата роля в производството и спецификата при упражняването на неговите права.

Като принос може да се посочи и разглеждането на задължителното участие на защитник в диференцираните производства по глави 27 и 29 на НПК.

г) В трета глава на дисертацията са анализирани хипотезите на условно задължителната защита на обвиняемия, когато обвиняемият не владее български език и интересите на обвиняемите са противоречиви и един от тях има защитник.

Положително следва да бъдат оценени изводите на автора за същността и характера на условно задължителната защита и спецификата при нейната реализация в хипотезата на чл. 94, ал. 1, т. 9 НПК, когато обвиняемият не е в състояние да заплати адвокатско възнаграждение, желае да има защитник и интересите на правосъдието изискват това.

е) В заключението авторът излага основните изводи от изследването и прави предложения *de lege ferenda* за усъвършенстване на нормативната уредба в НПК.

4. В допълнение на казаните по-напред приносни моменти може да се посочи още, че това изследване, посветено на задължителната защита в българския наказателен процес, е успешен опит да се „запълни“ теоретичната празнота в тази насока и да се дадат удачни предложения за разрешаване на сложни практически проблеми. Дисертантът търси теоретично осмисляне на хипотезите на задължителното участие на защитник в наказателното производство и ролята на този институт за защита на правата на обвиняемия и реализирането на интересите на правосъдието.

Споделям посочените от докторанта приноси в автореферата.

Дисертационният труд показва по убедителен начин задълбочено познаване от Александра Нанова на българската и чужда теория и съдебна практика. Придобитият опит в съдебната система е позволил на автора точно да открои основните практически проблеми по разглежданата материя и

противоречията в правоприлагането, като в изследването е направен сполучлив опит за даване на решение на някои от тях. Това прави дисертацията полезна и за практикуващите юристи, поради което препоръчвам и нейното издаване като монография.

Работата е четивна, правилно структурирана и това я прави лесна за ползване. Поддържаните становища са обосновани и изразяват авторовата позиция. Полемиката е коректна и научно издържана, като дисертантът убедително защитава застъпените становища и аргументирано, с необходимия академизъм критикува определени тези в научната литература. Коректно са цитирани библиографските източници – изчерпателно са посочени публикациите на други автори по темата на дисертацията и реално са използвани цитираните публикации за аргументиране на изложените тези и становища.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на изложеното считам, че представеният дисертационен труд на тема „Задължителната защита в българския наказателен процес“ отговаря на всички изисквания, посочени в чл. 6, ал. 3 на Закона за развитие на академичния състав в Република България, поради което на основание чл. 10, ал. 1 от същия закон давам положително заключение и убедено предлагам на почитаемото научно жури да вземе решение за присъждането на Александра Красимова Нанова на образователната и научна степен „доктор“.

София
07.12.2023 г.

Изготвил становището:
проф. дюн Георги Митов

O P I N I O N

by Professor Georgi Ivanov Mitov, SJD, lecturer in "St. Kliment Ohridski" Sofia University, Faculty of Law, Department of Criminal Law Sciences

for the a dissertation thesis of Alexandra Krasimova Nanova, part-time doctoral student in the Department of Criminal Law in the Institute for the State and the Law of the Bulgarian Academy of Sciences

on the topic of "Mandatory defence in the Bulgarian criminal process",

for acquisition of scientific degree "Doctor (SJD)"

in the sphere of higher education Social, Economic and Legal Sciences (3.), professional field "law" (3.6.) on scientific specialty "Criminal Procedural Law".

Dear members of the scientific jury,

By order No. RD-09-86 of 06.11.2023 issued by the Director for the Institute for the State and the Law I was appointed as a member of scientific jury. At its first meeting, I was assigned to prepare an opinion on the dissertation thesis.

I. NOTES ON THE PhD. CANDIDATE AND HER DISSERTATION

Aleksandra Nanova has graduated law major in 2018 in the Faculty of Law of “Angel Kanchev” Ruse University and received an educational and qualification degree "master" in law.

From 03.07.2023 she was appointed to the position of junior judge in the Montana District Court. Before that, she was a judge associate in Sofia Regional Court and Sofia City Court and a legal consultant in the Ministry of Environment and Water.

She was enrolled by order No. RD-09-149 of 23.12.2019 of the Director of the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences, as a part-time doctoral student. The dissertation was discussed and referred for public defense in the Department of Criminal Law on October 12, 2023. By Order No. RD-09-76 of 02.11.2023 of the Director of the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences, she was assigned the right of defense.

From the attached materials, it can be concluded that all requirements regarding the course of the procedure and the design of the dissertation thesis have been met and no violations have been committed.

The abstract is written according to the requirements and correctly presents the dissertation's work.

Alexandra Nanova has 3 publications on the topic of the dissertation, according to the attached reference.

II. EVALUATION OF THE SCIENTIFIC AND SCIENTIFIC-APPLIED RESULTS AND CONTRIBUTIONS OF THE DISSERTATION THESIS.

1. The chosen topic of the dissertation is extremely relevant due to the great theoretical and practical importance of the mandatory defense in criminal proceedings and the lack of comprehensive theoretical research in this direction. Until now, scientific studies have considered this issue as part of the defense of the accused carried out by a defense attorney. This is a stand-alone contribution and will contribute to filling this gap in our legal literature. The conclusions drawn will also help to resolve some complex practical problems related to disputes and ambiguities in law enforcement. This gives the study practical significance.

2. Her dissertation thesis consists of 191 pages. The dissertation has 397 footnotes, and the bibliography lists 55 reference titles both in Bulgarian and other languages.

As a structure it includes introduction, three chapters and conclusion. The presentation is classic - each chapter has separate points, and some of them are divided into sub-points.

3. In terms of content, the dissertation thesis is correctly and logically arranged, with the separate parts being proportionate and the issues discussed are presented consistently.

a) In the introduction, the author argues the topicality of the topic and the degree of elaboration in the Bulgarian criminal procedural theory.

The subject, object, purpose, tasks and methods of scientific research are specified.

b) The first chapter, entitled General Provisions of the Mandatory Defense, is aimed at the theoretical clarification of the nature and importance of the mandatory defense in the criminal process.

The PhD student offers a theoretical definition of mandatory defense (p. 13), which can be cited as a contributing point in the research.

In this part, on the basis of specified criteria, the types of mandatory defense in criminal proceedings are examined.

As a contribution, the study of the type and essence of the defense with the participation of a stand-by defence counsel and the official defense attorney in the hypothesis of Art. 94, para. 1, item 9 of the Criminal Procedure Code. Of practical and theoretical importance is the analysis of the most frequently admitted in practice essential procedural violations of the hypotheses of the mandatory defense of the accused.

c) The second chapter is devoted to the hypotheses of the absolutely mandatory defense of the accused.

This part examines in detail the individual cases of the absolutely mandatory participation of a defense attorney in the criminal process. In detail and punctually, illustrated with examples and based on the analysis of judicial practice and theory, the PhD student examines each of them, seeking a complex approach to their examination by clarifying the exact content of the individual concepts, thus making a successful attempt to answer some controversial questions in theory and practice. Meaning in this part have historical retrospection of the legislative authorizations under the Criminal Procedure Act of 1897, the Criminal Procedure Code of 1952 and the Criminal Procedure Code of 1974, as well as the comparative legal analysis of the legislative authorizations of mandatory defense in foreign legislations (Poland, Norway, Russian Federation, China and other countries).

An interesting point of view is the clarification of the participation of a stand-by defence counsel in view of his role in the proceedings and the specifics in the exercise of his rights.

As a contribution, consideration of the mandatory participation of a defender in the differentiated proceedings under Chapters 27 and 29 of the Criminal Procedure Code can be indicated.

d) In the third chapter of the dissertation, the hypotheses of conditionally

mandatory defense of the accused are analyzed, when the accused does not speak Bulgarian and the interests of the accused are contradictory and one of them has a defense attorney.

The author's conclusions about the essence and nature of the conditionally mandatory defense and the specifics of its realization in the hypothesis of Art. 94, para. 1, item 9 of the Criminal procedure Code, when the accused is unable to pay a lawyer's fee, he wishes to have a defender and the interests of justice require this.

e) In the conclusion, the author presents the main conclusions of the research and makes proposals de lege ferenda to improve the regulations in the Criminal Procedure Code.

4. In addition to the above contributions, it can also be pointed out that this study, dedicated to the mandatory defense in the Bulgarian criminal process, is a successful attempt to "fill" the theoretical void in this direction and to give suitable proposals for solving complex practical problems. The PhD student seeks a theoretical understanding of the hypotheses of the mandatory participation of a defense attorney in criminal proceedings and the role of this institution in protecting the rights of the accused and realizing the interests of justice.

I share the contributions indicated by the PhD student in the abstract.

The dissertation convincingly demonstrates Alexandra Nanova's deep knowledge of Bulgarian and foreign theory and legal practice. The acquired experience in the judicial system has allowed the author to accurately highlight the main practical problems in the matter under consideration and the contradictions in law enforcement, and in the research a successful attempt has been made to provide a solution to some of them. This makes the dissertation also useful for legal practitioners, which is why I also recommend its publication as a monograph.

The work is readable, properly structured, and this makes it easy to use. The supported opinions are substantiated and express the author's position. The polemic is correct and scientifically supported. The PhD student convincingly defends

opinions and criticizes certain theses in the scientific literature in a reasoned manner, with the necessary academicism. The bibliographic sources are correctly cited - the publications of other authors on the topic of the dissertation are comprehensively indicated and the cited publications are actually used to argue the presented theses and opinions.

III. CONCLUSION

Based on the above, I believe that the submitted dissertation thesis on the topic "Mandatory defense in the Bulgarian criminal process" meets all the requirements specified in Art. 6, para. 3 of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act, therefore, on the basis of Art. 10, para. 1 of the same law, I give a positive conclusion and confidently propose to the honorable scientific jury to decide on awarding Alexandra Krasimova Nanova the educational and scientific degree "doctor".

Sofia Prepared the opinion:

December 7, 2023 Professor Georgi Ivanov Mitov, SJD